

OBSAH :

VOBNÉ HOSPODÁRSTVO :

Takí normálni zloději
Radovan Kazda

EKONÓMIA :

Chicagská ekonomická škola a jej
význam pre súčasnosť Ľuboš Pástor

ZAHRANIČNÁ POLITIKA :

Podpora demokracie a slobôd v zahraničí
– aká je mienka občanov? Ivan Kuhn

INFORMÁCIA :

Akadémia klasickej ekonómie
pokračuje Peter Gonda

TAKÍ NORMÁLNI ZLODEJI

Radovan Kazda

Nebyť toho, že obyvatel'ov Banskej Štiavnice pobúrilo sťahovanie sídla Slovenského vodohospodárskeho podniku z ich mesta do Žiliny, asi by sa čudesné konanie tohto monopolného správcu vôd stratilo v záplave škandálov, ktoré sprevedzajú túto vládu. Slovenský vodohospodársky podnik (SVP), štátny podnik, patrí totiž k triumvirátu obrovských štátnych organizácií spravujúcich „prírodné“ vlastníctvo štátu (spolu s Lesmi Slovenskej republiky a Slovenským pozemkovým fondom), ktorých spôsob hospodárenia je príliš zahmlený na to, aby sa zmienka o ich korupčnej podstate objavila v médiách aj inokedy, než len vtedy, keď sa preválí ďalší škandál.

Slovenský vodohospodársky podnik vznikol v roku 1997 z rozhodnutia vtedajšieho nadriadeného orgánu – ministerstva pôdohospodárstva – pod vedením Petra Baca z HZDS. Tak ako k mnohým vládnym rozhodnutiam z tých čias, ani k tomuto nemožno podnes nájsť racionálne zdôvodnenie. SVP vznikol zlúčením decentralizovaných podnikov povodí „na zelenej lúke“, čím pre hospodárenie firmy vznikli zbytočné náklady na administratívu a pre efektívnosť rozhodovania korupčne mimoriadne riziková centralizácia moci nad rozhodovaním o investíciách pre jednotlivé regióny. Dalším neefektívnym rozhodnutím bolo umiestnenie podniku do Banskej Štiavnice, keďže už vtedy sa muselo vedieť, že vedenie firmy bude odkázané na pravidelnú dochádzku na rokovania do Bratislavy.

O mechanizme investičného rozhodovania v SVP toho veľa nevieme. Keď sme pred dvomi rokmi požadovali tieto informácie prostredníctvom zákona o slobodnom prístupe k informáciám, SVP nám ich odmietol vydať i napriek následnému rozhodnutiu nadriadeného orgánu – vtedy už ministerstva životného prostredia – v náš prospech. Podobné konanie v zahmlievaní informácií uplatnil SVP i tento rok.

Pokojný nezaujem o dianie v SVP pre-

rušil až minuloročný nástup novej vlády, ktorá začína prejavovať svoju inklináciu k mechanizmu spravovania majetku štátu, ktoré pripomínajú praktiky vlády Vladimíra Mečiara spred desiatich rokov. Zopakujme si ich chronologický vývoj.

Krok prvý: Úspech Slovenskej národnej strany (SNS) vo voľbách, ktorý viedol k jej účasti vo vláde.

Krok druhý: Ministrom životného prostredia sa stal nominant SNS Jaroslav Izák.

Krok tretí: Minister za SNS vymenoval nového riaditeľa SVP, ktorým sa stal významný podnikateľ zo Žiliny, v ktorej bol mnoho rokov primátorom predseda SNS.

Náhly záujem SNS o vodné hospodárstvo zapadá do hodnotovej koncepcie jej ľudí. Ide tu o sektor s rozsiahlym majetkom a netransparentným hospodárením.

Krok štvrtý: SNS navrhla a presadila zásadné zvýšenie prostriedkov na protipovodňovú ochranu zo štátneho rozpočtu na rok 2008.

Krok piaty: SVP sa má na základe rozhodnutia ministerstva sťahovať do Žiliny, a to z vlastnej budovy do priestorov, ktoré majú SVP prenajímať ľudia blízki predsedovi SNS.

Nebudme pochybovačmi o dobrých vodohospodárskych úmysloch Jána Slotu iba kvôli tomu, že ľudia blízki jeho strane už v 90. rokoch preukázali schopnosť byť správnymi obstarávateľmi (a privatizérmi) na správnom mieste, alebo preto, že Žilina pod vedením Jána Slotu získala povest'

jedného z miest s veľmi pochybnými praktikami hospodárenia samosprávy na Slovensku. Náhly záujem o vodné hospodárstvo zo strany SNS však príznačne zapadá do hodnotovej koncepcie týchto ľudí. V správe vôd Slovenska totiž pretrváva mechanizmus riadenia, ktorý nedisponuje dostatočnými kontrolnými mechanizmami voči vysokým rizikám zneužívania finančných tokov z verejných zdrojov.

Protipovodňová ochrana na Slovensku je trňom v päte verejného sektora najmä kvôli nedostatku vôle predchádzajúcich vlád riešiť dve zásadné systémové chyby. Prvá spočíva v jej netransparentných výdavkoch, posilnených skutočnosťou, že SVP disponuje aj rozsiahlym majetkom, nijak nesúvisiacim s úlohami, ktoré má podnik plniť (prevádzkuje napríklad vlastné malé elektrárne, sieť rekreačných zariadení, ako aj stavebné a servisné služby). Druhým problémom je oblasť príjmov na zabezpečenie protipovodňovej ochrany, ktoré pochádzajú najmä z centrálnych vládnych (a európskych) zdrojov a z výberu poplatkov od užívateľov vôd, teda príjmov, ktoré sú nesúvislo a opäť netransparentne odpojené od viazanosti na konečného spotrebiteľa, ktorými sú (alebo by mali byť) najmä samosprávy a obyvatelia rizikových záplavových oblastí.

Náhlemu „obrátenu sa“ Jána Slotu k problémom ochrany územia proti povodňiam by bolo možné uveriť v prípade, ak by zároveň predložil predstavu komplexnej reformy vodného hospodárstva, eliminujúcej extrémne vysoké riziká korupcie, ktoré v systéme správy vôd pretrvávajú. Ale to by nebol Ján Slota ako ho poznáme – príľnavý ku všetkému, z čoho sa dajú legálne žmýkať výdavky verejných inštitúcií. Napokon, ľudia dnešnej moci robia iba to, čo vedia. Takí normálni zloději.

Autor je analytik KI.

CHICAGSKÁ EKONOMICKÁ ŠKOLA A JEJ VÝZNAM PRE SÚČASNOŠŤ Ľuboš Pástor

Chicagská škola ekonómie vznikla na Chicagskej univerzite (University of Chicago) v polovici 20. storočia. Stojí na štyroch princípoch: 1. Najlepším spôsobom organizácie hospodárstva je trhoví mechanizmus; 2. Ekonomické myslenie je užitočné pri analýze širokého spektra problémov; 3. Ekonomické javy treba analyzovať vedeckými metódami; 4. Ekonomická teória musí popisovať svet okolo nás. Odmietanie teórie bez empiriky a empiriky bez teórie.

Prvými predstaviteľmi chicagskej školy boli Jacob Viner a Frank Knight. Hlavným predstaviteľom bol Milton Friedman, ktorý na univerzite pôsobil v rokoch 1946-1976. V tej dobe ekonomickému mysleniu dominovalo keynesiánstvo, ktoré odporúča rozsiahle zásahy vlády do hospodárstva. Friedman naopak zastával názor, že úloha vlády v spoločnosti musí byť obmedzená. Bol neúnavným šíriteľom myšlienok slobody a trhového hospodárstva.

S úsmevom možno dodať, že Friedman bol takmer Slováčok. Jeho rodičia sa totiž narodili na Zakarpatskej Rusi, ktorá istý čas bola súčasťou Československa. Friedmanovi by sa páčili slovenské reformy ako napríklad rovná daň, sporenie na dôchodok na osobnom účte, či prechod z povinnej na profesionálnu armádu.

Chicagská škola čerpala niektoré myšlienky z rakúskej školy, ktorej najvýznamnejší predstaviteľ, Friedrich Hayek, pôsobil v Chicagu v rokoch 1950-1962. Chicagská škola sa stotožňuje s rakúskymi princípmi ako *laissez faire* a dôležitosť vlastníckych práv, nestotožňuje sa však s rakúskym odmietaním kvantitatívnych metód. Dnešná ekonomia je kvantitatívnou vedou. K zavedeniu matematických a štatistických prístupov do ekonómie významne prispel výskumný inštitút Cowles Commission počas svojho pôsobenia v Chicagu (1939-1955).

Popri zásadných výsledkoch v makro- a mikroekonómii, chicagská škola výrazne prispela k budovaniu modernej finančnej ekonómie (Markowitz, Miller, Black, Scholes, Fama, Thaler) a k zavedeniu ekonomických prístupov do analýzy právnych problémov (Stigler, Coase, Posner). Nie je preto náhodou, že Chicagská univerzita dominuje Nobelovým cenám za ekonómiu. Zo 61 ľudí, ktorí doteraz túto cenu získali, 25 pôsobilo na tejto univerzite. Desať laureátov bolo na univerzite, keď im bola cena udelená, počnúc Friedmanom (1976) a končiac Myersonom (2007). Šesť laureátov momentálne na univerzite pôsobí (Myerson, Heckman, Lucas, Fogel, Becker, a Coase). Dalšími horúcimi kandidátmi sú Gene Fama za teóriu efektívnych finančných trhov, Dick Thaler za ekonómiu ľudského správania, a Lars Hansen za ekonometriu.

Rozširovanie obzorov ekonómie

Chicagská škola tvrdí, že ekonomické myslenie nám pomáha pochopiť široké spektrum spoločenských javov. Hlavným rozširovateľom obzorov ekonómie je Gary Becker,

ktorý analyzoval problematiku ako zločin, rodina, či vzdelávanie.

Beckerova najvýznamnejšia práca je na tému ľudského kapitálu. Becker vníma investície do vzdelania podobne ako investície do hmotných statkov. Ako prvý analyzoval návratnosť investícií do vzdelania. Za posledných 25 rokov táto návratnosť dramaticky stúpla, najmä vďaka technologickému pokroku a globalizácii. Rastúci dopyt po vysokokvalifikovaných ľuďoch je hlavným dôvodom, prečo sa dramaticky zvyšujú príjmové rozdiely. Podľa Beckera by vláda nemala riešiť príjmovú nerovnosť progresívnym zdaňovaním, ale podporou vzdelania chudobných ľudí. Progresívne zdaňovanie síce nerovnosť znižuje, ale nepýta sa, prečo táto nerovnosť vznikla; navyše znižuje motiváciu investovať do vzdelania.

Je smutné, že v dobe rastúcej návratnosti investícií do vzdelania slovenské univerzity zaostávajú v globálnej konkurencii. Podľa medzinárodných rebríčkov žiadna slovenská univerzita nepatrí medzi 500

Zatiaľ čo kapitalizmus robí ľudí nerovnako bohatými, socializmus ich robí rovnako chudobnými. Pád socializmu a nedávne reformy posunuli Slovensko „chicagským“ smerom.

najlepších univerzít sveta. Ešte smutnejšie je, že napriek tomuto deficitu sa žiadne veľké reformy vysokého školstva nechystajú. Čoraz viac slovenských študentov dáva prednosť štúdiu v zahraničí. Zrejme vedia, že investícia do kvalitného vzdelania je najlepšou investíciou, ktorú môžu urobiť.

Gary Becker stále u nás na univerzite aktívne pôsobí. Jeho najvýznamnejšími nasledovateľmi sú Kevin Murphy a Steve Levitt. Ako príklad uvediem Levittovu prácu o poklese zločinnosti v USA. Začiatkom 90-tých rokov začala zločinnosť v USA prudko klesať. Nik nevedel, prečo. Levitt tvrdí, že za to môžu nenarodené deti, presnejšie potratené deti. Deti, ktoré by sa zrejme narodili do ťažkých podmienok, sa častejšie dopúšťajú zločinu. V roku 1973 Najvyšší súd zlegalizoval potraty v USA. O 17 rokov neskôr by prvé nenarodené deti prichádzali do veku, v ktorom páchajú najviac zločinu. Zločinnosť sa znížila tým, že sa tie deti nenarodili, tvrdí Levitt. Levitt ukázal, že v štátoch, ktoré mali najviac potratov v 70-tých rokoch, sa najviac znížila zločinnosť v 90-tých rokoch. Tiež ukázal, že v piatich štátoch, v ktorých potraty boli umožnené skôr, zločinnosť začala klesať skôr. Levitt sa vyjadruje k tomu, či sú po-

traty morálne alebo nie. Jeho výsledky sú však užitočné pre informovanú debatu o tejto otázke.

Úspech voľných trhov

Za posledné polstoročie sa pohľad na voľné trhy dramaticky zmenil, aj vďaka pôsobeniu chicagskej školy. Pred 50 rokmi vo svete prevládalo keynesiánstvo a socializmus. Dnes sú najzdravšími hospodárstvami tie, v ktorých vládnu voľné trhy. Hong Kong a Singapur sú geografickými trpaslíkmi ale hospodárskymi obrami. USA a Británia napredujú aj vďaka protrhovým reformám Reagana a Thatcherovej z 80-tých rokov. Šírením voľného trhu cez medzinárodné hranice sa prehlbuje špecializácia, ktorá zvyšovaním produktivity napomáha globálnemu rastu životnej úrovne. Globalizácia navyše znižuje schopnosť politikov zasahovať do hospodárstva, čím ďalej upevňuje pozíciu trhov.

Ešte nedávno sme mali na Slovensku socializmus. Dnes vieme, že centrálné plánované hospodárstvo nebolo dlhodobou udržateľné. Ľudia nemali dostatočnú motiváciu byť kreatívni, a tak ich životná úroveň rástla pomaly. Zatiaľ čo kapitalizmus robí ľudí nerovnako bohatými, socializmus ich robí rovnako chudobnými. Pád socializmu a nedávne reformy posunuli Slovensko „chicagským“ smerom. Výsledky sa dnes dostávajú v podobe rýchleho hospodárskeho rastu.

George Schultz, ktorý bol dekanom našej biznis školy v 60-tých rokoch, slúžil v rôznych amerických vláдах ako minister financií, minister práce, a minister zahraničných vecí. Po skončení svojho vládneho pôsobenia poznamenal, že jeho najčastejšia rada politikom v oblasti hospodárstva bola „nerobte nič.“ Táto rada má trvalú hodnotu.

Hrozba pre voľné trhy

História nás varuje, že proces globálneho šírenia voľných trhov je zvrátny. Príkladom je nárast protekcionizmu po prvej svetovej vojne, ktorý prispel k depresii 30-tých rokov. Ako v nedávnej knihe vysvetľujú moji kolegovia Raghuram Rajan a Luigi Zingales, systém voľných trhov stojí na labilných politických základoch. Najväčšou hrozbou pre voľné trhy je, že stratia politickú podporu.

Voľné trhy majú svoje obeť – ľudí, ktorých kapitál (ľudský a finančný) zaostáva za potrebami rýchlo postupujúcej spoločnosti. Pre ochranu voľných trhov je preto dôležité vytvoriť efektívnu záchrannú sieť pre chudobných, sieť zameranú na podporu ich vzdelania. Tiež je potrebné zvyšovať verejné povedomie o užitočnosti voľných trhov. Práve to je jedným z hlavných cieľov mojej prednášky.

Autor pôsobí ako profesor financií na University of Chicago. Dňa 17. decembra 2007 prednášal v Bratislave ako hosť KI v rámci cyklu prednášok CEQLS. Viac informácií o prednáške nájdete na webstránke KI www.konzervativizmus.sk.

PODPORA DEMOKRACIE A SLOBÔD V ZAHRA NIČÍ – AKÁ JE MIENKA OBČANOV? Ivan Kuhn

Agentúra FOCUS uskutočnila pre KI na prelome októbra a novembra 2007 prieskum verejnej mienky zameraný na zisťovanie názorov slovenskej verejnosti na špecifickú oblasť zahraničnej politiky. Zaujímali nás postoje občanov SR voči nedemokratickým krajinám porušujúcim ľudské práva, občianske slobody a zásady právneho štátu a názory občanov na podporu demokratických síl v týchto krajinách. Pozrime sa na postoje voličov jednotlivých parlamentných politických strán.

Prvá otázka v prieskume bola zameraná na to, či by každá slovenská vláda mala uprednostňovať podporu demokratických síl a dodržiavanie občianskych práv a slobôd v iných krajinách pred ekonomickými záujmami SR alebo naopak, prípadne či by sa mala snažiť o vyvážený prístup.

Za uprednostňovanie podpory demokracie a dodržiavanie občianskych práv a slobôd v iných krajinách pred ekonomickými záujmami SR sa vyjadrilo iba 5% respondentov. Nadpriemerne sa za uprednostňovanie podpory demokratických síl vyjadrili voliči SDKÚ-DS (13%), SMK (11%), podpriemerne voliči KDH (5%), SMER-SD (4%), ĽS-HZDS (4%) a SNS (2%).

Za uprednostňovanie ekonomických záujmov SR pred podporou demokracie sa v celoslovenskom priemere vyjadrilo 21% respondentov. Túto alternatívu uprednostňovali viac voliči SNS (27%) a SMER-SD (24%), menej sa k nej prikláňali voliči ĽS-HZDS (19%), SMK (16%), KDH (13%) a SDKÚ-DS (11%). Väčšina respondentov (56%) si myslí, že každá slovenská vláda by sa mala snažiť o vyvážený prístup.

Druhá otázka bola smerovaná na zistenie názoru respondentov, ako v danej oblasti podľa nich postupuje súčasná vláda. Celkovo 24% respondentov si myslí, že táto vláda uprednostňuje ekonomické záujmy SR pred podporou demokracie a dodržiavaním občianskych práv a slobôd v iných krajinách. K tomuto názoru sa prikláňali najmä voliči SMK (43%) a SDKÚ-DS (36%), menej tento názor zdieľali voliči KDH (21%), SNS (30%), ĽS-HZDS (18%) a SMER-SD (18%). Prekvapujúco, až 12% respondentov sa vyjadrilo, že súčasná slovenská vláda uprednostňuje podporu demokracie pred ekonomickými záujmami SR. Najviac sa k tomuto názoru prikláňali voliči ĽS-HZDS (20%), KDH (16%) a SMK (14%), menej voliči SMER-SD (11%), SDKÚ-DS (10%) a SNS (10%).

Podľa prieskumu sa najviac respondentov (37%) prikláňa k názoru, že súčasná vláda sa snaží o vyvážený prístup. Čo je paradoxné, vezmúc do úvahy návštevy premiéra Roberta Fica v Líbyi a v Číne či účasť na slávnostnej recepcii organizovanej kubánskym veľvyslanectvom pri príležitosti výročia revolúcie, ktorá nastolila diktátorský režim Fidela Castra, ako aj skutočnosť, že premiér sa ani pri jednej zo spomínaných príležitostí verejne nevyjadril o porušovaní občianskych slobôd v týchto krajinách. Svedčí to i o naivnom názore časti slovenskej verejnosti,

ktorý je možno spôsobený aj nízkym záujmom občanov o slovenskú zahraničnú politiku, ktorú podľa prieskumu vôbec nesleduje až 36% respondentov.

V prieskume sme tiež zisťovali, aké sú názory slovenskej verejnosti na rôzne formy podpory demokratických síl v nedemokratických krajinách – či už ide o politické, finančné a materiálne, ekonomické alebo vojenské.

Najviac opýtaných súhlasí s tým, že každá slovenská vláda by mala podporovať demokratické sily v nedemokratických krajinách politickými prostriedkami (napr. hlasovaním v orgánoch OSN a EU, prijímaním predstavitel'ov demokratickej opozície z nedemokratických krajín na najvyššej úrovni, a pod.). S takouto formou podpory súhlasilo 70% respondentov. Najviac s takouto formou podpory súhlasili voliči SDKÚ-DS (87%), SMK a SNS (80%) a tiež SMER-SD (72%), menšiu podporu má táto forma medzi voličmi ĽS-HZDS (69%) a možno trochu prekvapujúco aj medzi voličmi KDH (64%).

Podľa prieskumu slovenskú zahraničnú politiku vôbec nesleduje tretina respondentov.

Dalšie formy podpory demokratických síl v nedemokratických krajinách si už nezískali nadpolovičnú podporu slovenskej verejnosti. S tým, že každá slovenská vláda by mala podporovať demokratické sily v nedemokratických krajinách finančnými a materiálnymi prostriedkami (napr. poskytovaním finančnej podpory slovenským MVO, ktoré sa venujú posilňovaniu demokratických hnutí a občianskej spoločnosti v nedemokratických a transformujúcich sa krajinách), súhlasilo iba 44% respondentov. Nadpolovičnú podporu si takáto forma pomoci získala iba u voličov SMK (59%) a SDKÚ-DS (57%), na hranici sa ocitli voliči SNS (50%) a KDH (49%) a nízku podporu má táto forma u voličov ĽS-HZDS (40%) a SMER-SD (38%).

S tým, že každá slovenská vláda by mala podporovať demokratické sily v nedemokratických krajinách ekonomickými prostriedkami (napr. sankciami, obchodným embargom a pod.), súhlasilo 42% respondentov. Nadpolovičnú podporu si takáto forma pomoci získala iba u voličov SDKÚ-DS (64%). S touto formou podpory súhlasí aj takmer polovica (49%) voličov SNS. Výrazne nižšiu podporu takejto formy vyjadrili voliči SMK (44%), KDH (42%), SMER-SD (40%) a ĽS-HZDS (35%).

Podľa očakávaní, použitie vojenských prostriedkov nemá výraznú podporu slovenských občanov. Iba 27% respondentov súhlasilo s názorom, že každá slovenská

vláda by mala podporovať demokratické sily v nedemokratických krajinách vojenskými prostriedkami (napr. v prípade potreby vyslať svoje vojenské jednotky ako súčasť kontingentu OSN, EU alebo NATO na ochranu demokracie, občianskych slobôd a ľudských práv v nedemokratických krajinách). Viac priaznivcov takejto formy podpory demokratických síl je v radoch voličov SMK (35%), SNS a SDKÚ-DS (33%), menej priaznivcov sa našlo v radoch voličov SMER-SD (28%), KDH (27%) a ĽS-HZDS (25%).

Respondenti dostali v ďalšej otázke na výber medzi dvomi možnosťami, aké postoje by sme mali mať k nedemokratickým krajinám, s ktorými udržiavame štandardné diplomatické styky. 40% respondentov sa priklonilo k tomu, že by slovenskí predstavitelia nemali zasahovať do vnútorných záležitostí danej krajiny. K tejto alternatíve sa prikláňajú najmä voliči ĽS-HZDS (51%), SNS (49%) a SMER-SD (44%). 45% respondentov si naopak myslí, že slovenská vláda by popri udržiavaní diplomatických stykov s takýmito krajinami mala súčasne podporovať demokratizáciu a dodržiavanie občianskych práv a slobôd v týchto krajinách. Túto alternatívu preferujú najmä voliči SDKÚ-DS a SMK (67%) a tiež KDH (53%).

Posledná otázka sa týkala uskutočňovania vzájomných návštev politických predstavitel'ov na najvyššej úrovni. 41% respondentov si myslí, že každá slovenská vláda by mala s nedemokratickými krajinami, ktorých vlády porušujú základné občianske práva a slobody, uskutočňovať vzájomné návštevy politických predstavitel'ov na najvyššej úrovni tak, ako s hociktorou demokratickou krajinou a nezasahovať do vnútorných záležitostí danej krajiny. Takýto postoj preferujú najmä voliči ĽS-HZDS (50%), SNS (46%) a SMER-SD (44%). 44% respondentov očakáva, že pri každej takejto návšteve by naši najvyšší predstavitelia mali upozorňovať druhú stranu na porušovanie občianskych práv a nutnosť demokratizácie danej krajiny. K tejto alternatíve sa priklonili najmä voliči SMK (65%), SDKÚ-DS (58%) a KDH (47%).

Na základe prieskumu môžeme konštatovať, že spomedzi parlamentných strán očakávajú aktívnejšiu a zásadovejšiu politiku voči nedemokratickým režimom najmä voliči SMK a SDKÚ-DS, naopak, najchladnejší sú v tomto smere voliči SMER-SD a ĽS-HZDS. Určitým prekvapením sú názory voličov SNS (v pozitívnom zmysle) a KDH (v negatívnom zmysle). A to najmä v prípade KDH, ktorého predstavitelia sa aktívne zapájajú do podpory disidentov a politických väzňov na Kube i v iných krajinách.

Autor je analytik KI a koordinátor projektu Podpora pre hodnotovo orientovanú slovenskú zahraničnú politiku. Základné výsledky prieskumu agentúry FOCUS zahŕňajúce celú vzorku respondentov nájdete na webstránke KI www.konzervativizmus.sk.

AKADÉMIA KLASICKEJ EKONÓMIE POKRAČUJE

Peter Gonda

Prvý ročník Akadémie klasickej ekonómie (AKE) sa skončil, projekt však pokračuje. Som presvedčený, že prvým ročníkom sa položil základ tradície cyklu pravidelných seminárov o ekonómii, na ktorých sa otvorene diskutuje o význame myšlienok ekonomických teoretikov blízkeho klasickeho liberalizmu (nielen) pre prax na Slovensku.

V rámci AKE sme v kruhu 40-50 účastníkov raz mesačne počas troch hodín rozdiskutovali viac alebo menej aktuálne témy z pohľadu odkazov nositeľov ekonomického myslenia v prepojení na hodnoty klasickeho liberalizmu (ako osobná sloboda a vlastnícke právo). Potvrdilo sa, že práve myšlienky Cantillona, Smitha, Bastiata, Hayeka či Friedmana (a iných) môžu aj dnes pomôcť pri vyvracaní ekonomických mýtov, akými sú napríklad akceptovanie potreby vyrovnávania prirodzených (príjmových alebo iných) rozdielov, vyvlastňovania majetku pre „verejný záujem“ a obmedzovania ziskov súkromných spoločností.

Z účastníkov AKE 2007 splnilo 23 stanovené podmienky (vrátane odovzdania kvalitnej eseje) a tí získali i certifikáty. Je to skupina rôznych ľudí, prevažne vysokoškolských študentov a doktorandov. Možno však medzi nimi nájsť aj zamestnancov firiem, či napríklad ekonomického analytika alebo zamestnanca štátnej správy. Myslím, že spoločný majú minimálne záujem o ekonómiu a (ekonomické) myslenie v súvislostiach. Dáva to nádej, že na Slovensku môže „vyrásť“ vrstva vzdelaných ľudí s abstraktným a syntetickým myslením a schopnosťou analyticky využiť ho v podobe konkrétnych návrhov obraňujúcich osobnú slobodu.

Koordinovanie diskusií v takejto skupine je náročnejšie ako v štandardnej skupine študentov. Diskusie sú však o to viac zaujímavejšie, a i pre ich lektora podnetnejšie. Cenná je aj preto iniciatíva účastníka AKE Martina Jurča, ktorý

pripravil webový Diskusný portál AKE, dostupný na adrese ake.institute.sk. Prvotným cieľom tohto portálu bolo vytvorenie siete ľudí, zaujímavých sa o ekonómiu a klasickej liberalizmus (primárne z účastníkov AKE), ktorí budú vzájomne diskutovať prostredníctvom internetu. Stal sa tak doplnením štandardnej (osobnej) formy diskusií v rámci AKE.

Diskusný portál AKE postupne čoraz viac nadobúda ďalšie funkcie využiteľné kýmkoľvek z verejnosti. Napríklad, tým, že každému umožňuje získať systematicky zoskupené materiály na jednom mieste, ktoré súviseli s cyklom seminárov AKE 2007, plní funkciu cennej informačnej bázy. Pre zaregistrovaných účastníkov portálu (nielen absolventov AKE) prináša ďalšie možnosti, napríklad diskutovať vo fórach (nielen) k jednotlivým témam či vytvoriť si vlastný blog.

Keďže druhý ročník AKE plánujeme spustiť až od septembra 2008, tak práve webový diskusný portál je vhodným mostíkom medzi dvoma ročníkmi. Prvý ročník AKE mohol byť zrealizovaný vďaka finančnej podpore Nadácie VÚB a Nadácie SPP v spolupráci s VŠM, za čo im patrí naše poďakovanie. Druhý ročník by mal byť zdokonalenou a vylepšenou nadstavbou prvého, s rozšírenímvejára aktivít, otvorený pre absolventov AKE 2007 a i pre ďalších záujemcov. Partnerstvá a podpora druhého ročníka AKE sú ešte otvorené a môžu významne prispieť k dosiahnutiu týchto zámerov.

Autor je ekonóm KI, koordinátor a lektor seminárov Akadémie klasickej ekonómie (ake.institute.sk).

UDIALO SA:

- 1) Dňa 6. novembra 2007 KI organizoval v Ružomberku konferenciu na tému **Alternatívny rozvoj odpadového hospodárstva v SR**. Viac nájdete na webstránke KI v sekcii KONFERENCIE.
- 2) Dňa 6. novembra 2007 sa ekonóm KI Peter Gonda zúčastnil v Banskej Štiavnici diskusie na tému **Čo prinesie zavedenie eura Slovensku?**
- 3) Dňa 9. novembra 2007 KI organizoval v Bratislave prednášku Johna O'Sullivanu – novinára a bývalého zvláštneho poradcu Margaret Thatcher na tému **Hodnoty a zahraničná politika**. Viac nájdete na webstránke KI v sekcii KONFERENCIE.
- 4) Dňa 16. novembra 2007 KI v Bratislave organizoval stretnutie **Obnovme étos Novembra 1989**. S príspevkami na tému **Akí sme osemnásť rokov po...** vystúpili viaceré osobnosti. Viac nájdete na webstránke KI v sekcii KONFERENCIE.
- 5) V dňoch 19.-20. novembra 2007 sa vo Vrátnej doline konala konferencia na tému **Aktuálne otázky ochrany prírody v územiach NATURA 2000**, ktorej sa zúčastnil s prezentáciou i analytik KI Radovan Kazda. Viac nájdete na webstránke KI v sekcii PREDNÁŠKY A PREZENTÁCIE.
- 6) Dňa 28. novembra 2007 sa v Bratislave uskutočnilo slávnostné ukončenie Akadé-

mie klasickej ekonómie (AKE) v roku 2007, na ktorom boli 23 absolventom AKE odovzdané certifikáty KI a VŠM. Viac nájdete na webstránke KI v sekcii AKADÉMIA KLASICKEJ EKONÓMIE a na webovom Diskusnom portáli AKE na adrese ake.institute.sk.

7) Dňa 28. novembra 2007 analytik KI Ivan Kuhn inicioval vznik **Výzvy na prijatie Vyhlásenia NR SR k voľbe predsedníckej krajiny OBSE**. Viac nájdete na webstránke KI v sekcii KI KOMENTUJE.

8) V novembri 2007 KI odštartoval realizáciu vzdelávacieho programu **Vzdelávanie pre život** určeného pre učiteľov ZŠ. Viac informácií nájdete na adrese noveskolstvo.sk.

9) V novembri 2007 sa z okruhu ľudí KI v médiách nielen k aktuálnym témam vyjadrovali: Peter Zajac, Ondrej Dostál, Zuzana Humajová, Peter Gonda, Radovan Kazda, Ivan Kuhn a Martin Kríž. Viac nájdete na www.konzervativizmus.sk v sekcii ČLÁNKY, KI KOMENTUJE a AUDIO/VIDEO KI.

KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNKA
M. R. STEFANIK
CONSERVATIVE
INSTITUTE

PF 2008:

Vážení priatelia,

ďakujeme za Vašu priazeň v roku 2007. Osobitne chceme poďakovať tým, ktorí počas roka podporili našu činnosť a naše úsilie o lepšiu správu vecí verejných a tým, ktorí boli návštevníkmi našej webstránky či účastníkmi nami organizovaných akcií.

Zachovajte nám Vašu priazeň aj v roku 2008!

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika

